

חיותה היא אמנית של ממש: אוהבת ל- הצהיר הצהרות גדולות על דברים קטנים, ובנשימה אחת להדבר במילים פשוטות, אם כי מגומגמות, על הדברים הגדולים שהיא עושה:

«אני מלכת הקפה. אני קונה את הקפה הטוב ביותר ומשתמשת רק בסוכר חום, זה שבטעות חושבים אותו לזול, בגלל ה- זכרונות מימי הצען. אצלי — זה או דבש או סוכר חום!»

באמנות קיים בשבילי רק האבסטרקט הסטורי. הסיפור שבתמונה לא מעניין או- תי. חשובה לי רק הפלסטיות. פיקאסו יכול לצייר אבריימי ומישגלים כלאחר יד, אבל זה רק פרט קטן בתוך הכלל. הוא עושה שלושה קוים, והם פלסטיים. לכן, הוא פיקאסו והאחרים רק זנבונים שלי».

שתי הצהרות כאלה אינן אלא פליטות פה בלי נקודה, פסיק או סימן קריאה. ומי שמכיר את חיותה בהט, עוד מימי חיל-האחיר יודע שאין זו העמדת פנים. «חיל-האחיר שלי», היא מצביעה על פסלון שבסיסו עשוי מחלק פסול של מטוס, «מי אמר ש- תערוכות עושים רק בגלריות? למה ב- עצם לא ירשו לי לעשות תערוכה בתוך התעשייה האווירית?»

פגישה עם צייר לבנוני. השבוע היא פותחת תערוכה חדשה ומספרת ש- זו הקומפוזיציה היחידה לימי העצב שיש לאמני ההכרה והקנייה. האם היא עצובה? «כל הציירים שאני מכירה הם עצובים. הם יכולים לעשות רוח ולהעמיד פנים. אבל זה רק כלפי חוץ. בתוכם — כואב להם מש- הן».

אני עצובה כשאני מצוירת. אז מגרדות לי האצבעות עד כאב. ראיתי את וודסטוק.

ציירת בהט

בלי נקודה, פסיק או סימן קריאה

וזה מה שהרגשתי, כלפי הצעירים האלה — הרגשתי שהאנשים עצובים מפני שהם לא עושים שום דבר. אני במקומם הייתי משתגעת».

היא עומדת להציג מונטיזמים קולאז'ים וציורים בצבעי «אקריל». כולם חלק מן ה- עולם כפי שהוא משתקף בעיניה, לא זו- מה למה שהיה אבל משלים את מה שהיה. הולך הלאה.

ואפילו שנייה מצוירת במחול סיפורים, היא מייטיבה לעשות זאת בפיה: «בפאריס פגשתי את עבוד, צייר לבנוני מן הטובים שיש לערבים. הוא ראה את תמונותי ב- תערוכת שאמפס, ועל אף היותי ישראלית מצאנו שפה משותפת מהתחלה. הוא הזמין אותי לסטודיו שלו, הראה לי שיקופיות מלבנון ונדמה היה לי שאני רואה את עצמנו. ניהלנו שיחות ארוכות. הוא כיהן כשופט בתערוכת ריאליזם נובל והזמין אותי להשתתף בה. אבל אחרי מלחמת ששת-הימים לא שמעתי ממנו אף מילה».

השם חיותה מזכיר לעוקבים אחרי ה- ציור בארץ, תערוכות שונות, ביניהן תע-

סז-רמו של חובשי הכיפות

והפתעת חייה של אילנה רובינא

כל פסטיבל-זמר, ויהיה זה של קצב או של קצף, «טוב ליהודים». קודם כל: מתפרנסים ממנו כמה אנשים (במוצאי-שבת האחרון לא נמצא כסא פנוי בהיכל-התרבות). מאידך גיסא: זו הזדמנות לחגוג, וכידוע אין בארץ יותר מדי הזדמנויות כאלה.

ובדרך אגב, בלי להרגיש, נוצרת לה מסורת, דרך פסטיבלים אלה, ועוד יותר מזה: כאן מתרחשים דברים, נופלות הפתעות, מתגלים כשרונות, נולדים כוכבים. ומי שכבר ניסה את כוחו בחיבור מירשמים להצלחה בפסטיבל-זמר, כבר יודע שהקהל הוא המספק בסופו של דבר את ההפתעה הגדולה ביותר.

כך קרה גם הפעם, בפסטיבל הזמר-החסידי 70, שאורגן על-ידי תיאטרון טולן. ההיכל היה משובץ כיפות סרוגות, כיאה לחסידי פזמונים שמילותיהם נשאבו מן המקורות. הבמה — הדורה בתפ-

מקום ראשון: אילנה רובינא

ארבע שנים מספיקות כדי להישכח

אורה דמוית עוגב מכסיף, ומצלמות טליוויזיה באופנת-העונה, טיילו בחשיבות בין שבילי מנגינות ברוח המסורת.

ומדוע לא? אם לאמריקאים יש שירי «פולקלור» שנולדו לפני שנתיים, או שירי «בוקרים» שחוברו במגרדי-שחקים, מדוע לא יהיו לנו שירים חסידיים חדשים, תפורים על-פי דפוסים ישנים?

את הקונץ הזה הצליח לתפוס צעיר בן עשרים ושלוש, שלא התנסה במלאכת הכתיבה מעודו: דויד ויינגרנץ. לפני שלושה ימים עוד היה אלמוני מזכרון-יעקב. היום: המלחין המרואיין ביותר לשבוע זה; במילים אחרות: המאושר שחיבר את יברכך — מקום ראשון בפסטיבל הזמר החסידי.

«להודות על האמת», מספר דויד בחדווה, «כמעט והפסדתי את כל העסק. שלחתי את השיר שלי ברגע האחרון ממש. אני זוכר שאפילו שלחתי אותו אקספרס, וליתר ביטחון שלחתי אפילו שניים, והשיר השני שלפי דעתי הוא יפה יותר — לא התקבל דחאק».

«ערב אחד, כאשר הופעתי בנתניה עם רבי שלמה קרליבך, ודרך אגב אני הוא האקורדיוניסט שלו בארץ, הופיע נחום בייטל מסולן והודיע לי שאני צריך לבחור בין שלושה מבצעים. בחרתי באילנה רובינא, ואני מאושר שהיא שרה את זה».

מזרות דרכי אדם: אף על פי שבפולין היה ביתו של דויד חסידי-מסורתי, לא באה לו הרוח החסידי מן הבית.

«אחרי מלחמת-העולם השניה עברנו משבר; בני משפחתי הפכו חילוניים, ודחאק אני היחיד בבית החובש כיפה. אמנם למדתי בבית-ספר תחמוני בחדרה, אבל רק על מנת להכיר את כל צידי

מקום טוב באמצע

המטבע. השאירו בידי את החרות לבחור בין דתי לחילוני, אך אני הייתי מגדיר את עצמי כמסורתי».

אילו לא היה דויד מזורז לשלוח את שיריו יומיים לפני תום ההרשמה, יתכן והיה היום רק עוד תלמיד בפקולטה לעבודה סוציאלית בירושלים, והיה ממשיך לנגן באקורדיון ובפסנתר כשם שעשה זאת בצוות-החיי בצה"ל, ובספורים עם הרבי המרקד. היום לבשו תחביביו סיכויים אחרים. הוא נושא את עיניו להש- תפתות בפסטיבל שירי-ילדים, בפסטיבל-הזמר, ובכל מה שיבוא בצורת פסטיבל. «אבל», הוא אומר, «פזמונים — רק כתחביב. ומה יש, גם ריצרוד ניכסון ואדוארד הית מנגנים באקורדיון».

אילנה רובינא, שאינה ירוקה בעולם הזמר, היתה מופתעת לא פחות מזוכייתה במקום הראשון: «האמת היא שזו הפתעת חיי. בדרך כלל לא מזהים אותי עם סוג זה של שירים, ומעולם לא הייתי קרובה לענין, מן הבית או מן החינוך שקבלתי. ארבע שנים לא הייתי בארץ וארבע שנים מספיקות כדי להישכח. ולמעשה היתה זו בבחינת הופעת בכורה מקצועית שלי בארץ מאז חזרתי. לצדי הופיעו זמרים המקיימים קשר חי וקבוע עם הקהל הישראלי. כל אלה גרמו לידי-כך שלא אתלה יותר מדי תקוות בהופעה זו. ויותר מזה, הייתי בטוחה שלעדנה לב וליגאל בשן

מקום שני: יפה ירקוני

מה יחרת בזכרון?

השירים היפים ביותר, אף שהשיר שלי הוא קליט, נחמד ובעל גוון של אותנטיות. אבל כפי הנראה, לא השיר לבדו קובע ולא הזמר לבדו, כי אם סיכום של אלף ואחד דברים קטנים שאי אפשר לחזותם מראש. ואחרי הכל, הרי לא הזוכה הוא המושמע ביותר. עכשיו יתחילו החיכוחים על טיבם של השירים, עורכי התכניות ישמיעו מה שמוצא חן בעיניהם, הקהל יבקש מה שירצה לשמוע, ואין כל ביטחון שהשיר מספר אחד ייחרת בזכרון יותר מכל האחרים».

וזה מזכיר לי את המקרה הקלאסי עם על כפיו יביא שהיה סתם שיר מספר 8 בפסטיבל-הזמר, ואחרי כמה שבועות נשא על כפיו את רבקה זוהר, ואת יעשה שלום מן הפסטיבל החסידי של השנה שעברה שאף על פי שהגיע למקום שלישי בהצבעה התפרסם פי כמה מצמאה נפשי (מישהו זוכר שהיה מקום ראשון או?) או שירים כמו ילדי איננו ילד עוד וכוכבים בדלי שהתגלו כיוצאי דופן באמת, רק אחרי השמחה.

איכל

הם המורים הטובים ביותר בנושא זה. «יום אחד כשבאתי בלי פרוטה לשגר- רות הישראלית לבקש שיעזרו לי להגיע לארץ פגשתי את טופול. הוא גילה ענין רב בעבודתי כי הרי בעצמו היה סטודנט לאמנות פעם. הבאתי כמה מעבודותי ל- תיאטרון בו הופיע או בכנר על הגג. הוא האמין בי והציג אותי בפני הסוכן שלו, גינף שאפסל. שניהם ארגנו לי תערוכה נהדרת בטבני גאלרי».

«שאמפניה נשפכה שם כמים, והצלחתי למכור שלושת רבעי מן התערוכה. טופול טוען שתוך חמש שנים יהיה הציור שלי לשם דבר בארץ. הוא הציע לי חוזה קבוע. היססתי, כי הייתי לפני פרשת דרכים מש- פתית. חזרתי לארץ על מנת לשאת ציי- רת ישראלית. האהבה התבררה כאשליה ושברון לב. אבל, הנה, מעו יצא מתוק: פגשתי עולה חדשה, אמריקאית, אשתי מ- לפני שלושה חודשים, ועכשיו אנחנו נוס- עים יחד לאמריקה, כדי לאחד מסרות אמ- נותיות ומשפחתיות: מזל הוא שקרוביה גרים בניו-יורק, כי היום זה הוא המקום שאליו שואפים כל הציירים להגיע. ואני, עדיין מחפש את מזלי ואת גורלי».

בגאווה ברורה מספר ואחאש שהוא ה- ישראלי היחיד שהציג תערוכה בגלריה לסטר בת מאה השנים, בלונדון, וזו סי- בה טובה מאד להביט בתקווה, דרך ה- «פיגורטיב החדש» כפי שהוא מגדיר את סגנונו, לאמריקה».

חצי שעה הייתי צריך להפסיק ולעלות אל הפרודור כדי להתחמם קצת ליד האח. כך זה נמשך שלוש שנים, שבועה חורים קטנים. למדתי או לחיות בבדידות, ליצור בבדידות ולהתגבר על הבדידות. האנגלים

צייר ואחאש

שברון לב באהבה

רוכות יחיד (גלריה כץ, 220) קבוצתיות (ותצפית חורף וסלונני הסתיו למיניהם), זכיה במילגת קרן-נומן בשנת 1964 וב- קרוב, אם ימצא מישהו המוכן לתרום המישים אלף לירות לעיצוב תודעתם ה- אמנותית של ילדי ישראל, אולי התגשם תוכניתה של חיותה להקים בבית-ספר עמל, הבניין יוצא הדופן של רם כרמי, מונומנט פלסטי המורכב משלוש פירמידות של קר- ביות, שיהיה חלק מן החצר ומעולמם של המשתעשעים בו.

הצייר שטופול

מאמין בו

בשנת 1961 גילה העולם הזה את אחד הצעירים הבוודים מן העדה התימנית ש- שלחו יד בציור. רפאל ואחאש, או בן עש- רים, סיים את בצלאל על אף מיגבלותיו הטכניות. בגיל עשר תקפה אותו מחלת שיתוק הילדים ועמדו בפניו אתגרים ש- אינם מנת חלקו של כל צעיר. ואף על פי כן ולמרות הכל — החליט לחיות, אך ר- רק מצויר.

היום, התגלה הבחור טוב, כשהוא עו- רך תערוכה בגלריה החדשה, נלעד, ובפיו סיפור תשע השנים שהלפיו: «נמרתי את בצלאל בלי דיפלומה והחלטתי להעניו. יצ- אתי ללונדון עם חמישים דולר בכיס. מצא- תי חור עלוב וקר, והתחלתי לעבוד. כל